

Тодор Стоименов* (1872-1952)

Ранни години

Тодор Стоименов (Стоянов) е роден в Пазарджик на 15/17 май 1872 г. Отрасва в бедно семейство с баща Стоимен Георгиев и майка Мина Стоименова Георгиева. Т. Стоименов има брат, който в началото на миналия век живее в Созопол, както се разбира от писмата на П. Киров. Вероятно това е Димитър Стоименов Македонски, който взема участие в първите сбирки на Бургаския кръжок, а освен това за известно време (ок. 1911 г.) братските събирания са ставали в неговия дом. В писмата се споменава евентуално и за друг брат, който има проблеми с правосъдието, като за съдействие се търси влиянието на М. Казакова. Т. Стоименов има също и сестра Мария, която е посещавала Изгрева и е играла Паневритмия. В спомените за нея на хора от Братството се говори, че е имала кралска осанка и държание.

След заболяване в детска възраст Т. Стоименов остава с недъг в дясната ръка, което не му позволява да я използва пълноценно до края на живота си. Пише с лявата си ръка, но бавно, което е причина да няма негови спомени. Семейството му е средно заможено и той като юноша помага на баща си в кожарския занаят. Завършва трети прогимназиален клас в родния си град. Неговата любознателност му помага да се ограмоти добре и така още на 17-18 години постъпва като писар в Пазарджишката община. След известно време семейството му се изселва в Бургас. През 1891 г. Т. Стоименов започва работа като чиновник в Бургаския окръжен съд. Усърден в работата си, постепенно се издига до степен секретар на съда, на която служба се е пенсиониран на 45 години по стария закон за пенсиите.

* Тези биографични бележки се публикуват за първи път.

Обръщане към духовното

Интерес към духовното Т. Стоименов има от дете, както твърди самият той, и още тогава търси смисъла на живота. Влиза в различни общества, четене материалистическа литература, която по това време е в апогея си. Но все остава празно в душата му и даже в един период от живота си (1896-1897), по време на вътрешни борби със себе си, той решава чрез чисто философски разсъждения, че животът няма смисъл. Това обаче не го задоволява, тъй като дори и да не намира такъв, разбира, че животът не може да бъде без смисъл.

През 1897 г. все още е дребен чиновник в Бургаския окръжен съд. По това време е на квартира в една малка стаичка, където прекарва свободното си време в четене. Ето спомените му оттогава.

„Една вечер преживях нещо страшно. Както си четях, стори ми се, че столовете се раздвижиха, в шкафа започна да се тропа. Настръхнал в ужас, аз легнах на леглото и се завих презглава. На другия ден ми казаха, че се явили таласъми и в други къщи. Тогава се запознах с един млад чиновник, който се наричаше Васил Козлов. Той се занимаваше със спиритизъм и беше чел такива книги. Още щом се срещнахме, ми каза: „Ти си много добър медиум“. Така започнахме да правим опити с писане и масичка.

Чрез В. Козлов се запознах с друг един човек – П. Киров, който се оказа много по-напреднал. Беше хубав, малко пълен, спокоен, добър, мълчалив човек, много сърдечен и много духовен. Малко след това се запознах и с д-р Миркович, който може да се каже, че е бащата на спиритизма в България. По това време докторът издаваше спиритическото списание „Виделина“.

На един от спиритичните сеанси духът между другите верни неща ни каза: „Животът ви да бъде евангелски“. Дотогава считях Евангелието за попска книга, на което ни учеха в училище. Така си купих първата Библия и започнах сериозно да се занимавам с нея.”

По време на друг сеанс Тодор Стоименов разбира, че духовното му име е Азаил, а неговият духовен ръководител е Ферени, който е слязъл от възвишената планета Феташ.

Приятелят В. Козлов им обещава, че ще ги запознае с някой си Петър Дънов, „много напреднал в духовно отношение човек“. И наистина, Т. Стоименов и П. Киров изпращат Козлов на пристанището в Бургас за Варна, откъдето той трябва да отпътува за Египет (Кайро). В. Козлов се среща и говори с Учителя Петър Дънов за тези приятели. Така те получават писмо, откъдето и тръгва кореспонденцията помежду им. През месец август 1898 г. П. Киров отива във Варна и се среща лично с Учителя Петър Дънов, след което споделя с Т. Стоименов: „Това нашето са само опити. Г-н Дънов е наистина много напреднал духовно човек, от който ще научиш неща, които ще те осветлят по много въпроси“. До 1900 г. тримата – Т. Стоименов, П. Киров и д-р Миркович, продължават да се събират, да четат Евангелието и да разискват по духовни въпроси.

Първата среща с Учителя Петър Дънов

Т. Стоименов и П. Киров работят за известно време заедно в Бургаския съд, където допълнително имат време да се опознаят и сприятелят. След близо две години писане на писма навръх Великден в началото на април 1900 г. щастие то и на Т. Стоименов било голямо – той се среща лично с Учителя Петър Дънов във Варна. П. Киров отпътува на 30 март, а Т. Стоименов няколко дни след него се качва на увеселителния параход за Варна. В началото на април през същата година във Варна се състои и първата олимпиада на юнашките дружества, на която се събират хиляди юнаци от градове и села от България и чужбина. Това е първият събор от такъв мащаб, който представлява много ярка форма на изява на обединените гимнастически дружества „Юнак“. За това събитие Т. Стоименов продължава да си спомня до края на живота си, което говори, че заедно с П. Киров са присъствали на големия форум.

В спомените си от първата среща с Учителя Петър Дънов Т. Стоименов споделя:

„Трябва да кажа, че П. Киров беше отишъл напред с друг курс на парахода, така че аз пристигнах сам и трябваше да ги

търся. Отседнах при свой познат – Христо Симов, който се оказа роднина на Учителя. Той ме заведе в дома му. Точно в това време те се завръщаха заедно с П. Киров от лозята на Варна. Там те са ходили на разходка и са имали дълги и твърде оживени разговори.

Учителя беше млад, енергичен мъж, изискано облечен, който говореше охотно, както и охотно мълчеше и слушаше с усмивка събеседника. Обичаше да се шегува. Скоро ни изповяда, че неговите роднини искали да ги води по сладкарници и танцувални вечеринки, че искали да го назначат чиновник при владиката, който бил близък на баща му. Той учтиво отклонявал всичките покани, като предпочитал да се занимава с четене, с изнасяне на беседи по френология в читалището. Тогава издал книжката си „Науката и възпитанието“, която обаче не му донесла никакви особени приходи – той и без това повечето я подарявал. По-късно той беше предприел обиколки из страната, като пак така изнасяше сказки и правеше измервания на черепите, от което е имал известни скромни доходи. Когато по-късно идваше в Бургас, за да не плаща на хотел, спяхме заедно на едно легло в моята скромна стаичка. Но никога не се назначи на държавна служба, нито беше станал зависим от някого. Това беше едно голямо разочарование за неговите близки, които очакваха, че той ще пласира по-добре своята отлична подготовка, своите документи от чужбина.

Помня тогава, че между другите въпроси беше и тоя: „Вие виждал ли сте ангел?“. „Естествено, в различни степени!“ – беше отговорът. С една дума, аз бях съвсем поразен, което чувах от него. Струваше ми се, че духовният свят е станал така близък и понятен, като че беше самият физически свят, който ме заобикаляше, който виждах с очите си и пипах с ръцете си.

„А кога ще можем да направим конгрес на духовните хора в България?“ – запитах го аз. „И това може да стане, ако се получи заповед Отгоре.“ Мене ме поразиха това „ако се получи заповед Отгоре“.

Първият събор на Бялото Братство в България

„Можете да си представите нашето самочувствие“ – продължава своя разказ Т. Стоименов, – когато наистина през месец юли получихме покана за конгрес във Варна. Датата беше определена – това беше първият конгрес на Бялото Братство в България – юли 1900 г.

Трудно беше за нас двамата с П. Киров да се откъснем от службата си. Имахме тогава един строг началник, който определяше отпуските. Не беше възможно да се мисли, че той ще пусне нас двамата едновременно, както беше необходимо да отсъстваме. И все пак чудото стана. Когато излезе разписанието за отпуските на чиновниците, беше предвидено ние двамата да бъдем в отпуска точно през дните, които бяха предвидени за конгреса. Тъй като ни пуснаха три дни по-рано от датата на парахода, ние решихме да не се бавим нито час – кой знае какво може да му дойде на началника на ума и да вземе да ни спре. Затова решихме да тръгнем пеш. Така и потеглихме сутринта с по едно палтенце на гръб. Пътят беше 120 км, през мъчнопроходими места, покрити с гори и планини. Последният ден Пеню Киров, понеже му се подбиха краката и ходенето му стана затруднено, можа да се качи на една селска кола със сено и така ме изпревари. Когато пристигнах сам във Варна, той вече се беше окъпал и преоблякъл. На другия ден пристигна и третият конгресист – д-р Миркович, идвайки от Сливен и с параход през Бургас. Той малко се разсърди, че не сме го чакали, но му мина. Конгресът трая три дни и беше едно от най-паметните ми преживявания. Това бяха дни на беседи, разходки из околностите на Варна, молитви, приятелски разговори. Когато аз запитах мислено Учителя: „Как може това да се нарече конгрес, след като в него участват само трима души?“, той каза гласно, като отговаряше на мисълта ми: „Сега сте трима, но ще дойде време, когато ще сте хиляди“.

На 23 юли 1900 г., неделя, в 5 часа сутринта, заедно с П. Киров и д-р Миркович Т. Стоименов получава водно кръщение от Учителя Петър Дънов на р. Девня, при моста на жп линията за

Варна. Така оттогава до края на живота си Т. Стоименов остава верен на идеите и не се отделя от пътя, показан му от Учителя. Слабичкият, като че въздушен чиновник, както са го наричали братята, надживява с доста години другите двама участници в събора. Единствен той е свидетел как от трима човека на първия събор след заминаването си Учителя Петър Дънов оставя десетки хиляди последователи.

Несправедливо обвинение

През 1904 г. Тодор Стоименов сънува една вечер как го нападнали глутница вълци, които без малко щели да го разкъсат. Озърнал се и видял, че наблизо има дърво. Бързо се хванал за клоните му и се качил горе. Така се отървал. Сънят бил дотук. На другия ден излиза от печат малка брошура от един православен свещеник, насочена срещу неговото име. Този свещеник го обвинявал, че бил проводник на евангелизма в Бургас и по този начин отклонявал народа от православието.

Книжката е от 11 страници и се нарича „Грях ли е да се молим на Бога за ближния?“. Отпечатана е в Карнобат с подзаглавие „Отговор на бургаските протестанти“, с автор К. Христов. Това е протойерей Костадин (или Константин) Христов, бургаски архиерейски наместник. На първата си страница брошурата започва с думите: „В печатницата „Велчев“ в Бургас е напечатано едно пасквилче под наслов „Ти победи!“, носещо дата 25 март 1904 година. Прочетох пасквилчето с душевна тъга, защото съдържа куп ругания по адрес на Църквата и православия български народ. Помислихме, че това е работа или на безбожници, или на протестанти, защото засега не познаваме по-други врагове на всичко, що е българско“.

Протойерей Христов продължава настъплението си срещу Тодор Стоянов. „Не сме се мамили. На 3 май Тодор Стоянов, българин, протестантин, писар при Бургаский окръжен съд, ми се представи ухилен до уши, подаде ми пасквилчето и възкликна: „На, това е за вас предназначено!“ . Стана явно, че бургаските протестанти намислили да отмъщават на бурга-

ските граждани, та турили налице нещастния Тодор Стоянов. А за какво има да отмъщават? Ще обясним.

Руско-японската война изненада света и причини тъга на славянските народи. Всички разтвориха сърцата си за молитва към Бога, всички развързаха кесиите си за ранените руси. С такава цел се събраха и бургаските граждани на 7 март в църквата. Във време на молебена, когато обяснявахме положението, когато всички слушаха с прискърбие душевно, протестантчето Тодор Стоянов се закикоти и заклати глава назад-напред предизвикателно. Предугадихме какво мисли и без да посочим името му, избличихме го, и той се посрами и млъкна. Тодор Стоянов излиза след това с пасквилчето „Ти победи!“.

Нека каже сега Тодор Стоянов, като е чиновник, като е евангелист, а ругае властта, която го храни, не му ли шепне нещо съвестта? На, тук ний сме виновати, че дирим съвест в човек, който безразсъдно е станал отстъпник от Светата Христова Църква. Протестантин и съвест...

Хайде, Тодор е едно глупаво още момче и като зашеметен в заблудението не знае какво прави; ами какво да кажем за Велчев, който е станал негов съучастник, като напечатал такава едно безбожно пасквилче по адрес на Църквата и народа? От наша страна ний ще молим Бога да вразуми и просвети заблудените и ги настави в пътя на истината. А за по-нататък имат думата: за Тодор – началството му; а за останалите пет протестанти – гражданите, на чийто гръб трупат богатства. Те могат да им внушат благоразумие.“ Така завършва протоиерея своята брошурка.

К. Христов обвинява Тодор Стоименов за написаното, но дали е така? Отговора го дава самият протоиерей в брой 26 на в. „Нова Епоха“ от 26 юни 1904 г., публикувайки едно „Предизвикано обяснение“. „Обаче работата излиза съвсем другояче. Ако се вярва на бургаския протестански проповедник Пачеджиев, автор на брошурката „Ти победи!“ бил не Тодор Стоянов, а Николай Велчев. Той я прочел в ръкопис на 5-имата бургаски протестанти като проповед и отсетне я напечатал. Явява се въпросът защо е взет като автор на брошурата Т. Стоянов, а не Велчев?

На това има да отговорим: защото, когато ни се поднасяше от Т. Стоянов, Н. Велчев беше при нас и блуждаеше разсеяно, като хич да няма хабер от тази работа. Но сега вече положително знаем, че авторът на безбожните глупости по адрес на гражданите, на Църквата, на чиновничеството, на учителството и на духовенството е Николай Велчев, печатар в Бургас, следователно общественото презрение минава за негова сметка, а не за сметка на Т. Стоянов.”

В потвърждение на това, че не Т. Стоименов е авторът, е и изложеното от самия Николай Велчев в отпечатания малък сборник „Разпни го, Разпни го!”, където той поема авторството върху себе си.

Живот в Школата

През 1914 г. Т. Стоименов се премества в София. След пенсионирането си през 1917 г. започва работа като чиновник в представителството на АД „Сингер” (предприятие за продажба на шевни машини). Той е много старателен в работата си, човек с бистър ум, който не допуска грешки, поради което е много ценен и уважаван. Често е похвалван и награждаван за усърдна работа. През 1926 г. се сдобива със 7 дка земя на Изгрева, която през 1958 г. е отчуждена. Работата му в „Сингер” е доходна, което му дава значителна материална независимост. Тази материална база би могла да послужи евентуално за създаване на семейство, но за да остане верен на препоръките на Учителя Петър Дънов – „да работи” за Божието дело, той не се оженва, а живее с роднини. Така Т. Стоименов има наистина възможност да се занимава с братски работи и до края на живота си остава най-верният член на Братския съвет.

Т. Стоименов е много скромен, пестелив, но същевременно и амбициозен. Честен, спокоен, уравновесен, добре разположен, леко критичен, но безупречен в работата си, той става един от стълбовете на Бялото Братство. По маниери и движения наподобява английски лорд – винаги хубаво облечен и с добра обхода към околните. Здравето му е деликатно, той е със слаба фигура, но добре оформена глава. Най-голямата му слабост е

да гледа борбите – по онова време една от най-зрелищните и посещавани масови спортни прояви. Тогава изгрява щастливата звезда на Дан Колов, за когото и Учителя Петър Дънов говори в беседите си.

Т. Стоименов е определен от Учителя Петър Дънов за касиер на Братството – при него се съхранява десятъкът. В тази си длъжност е стриктен и отговорен, даже и твърде педантичен в очите на някои. Всичко е под негов контрол и той не разрешава да се разпилее и стотинка. Не на всеки отпуска пари, а като истински касиер винаги дава с неохота, за което си е навличал гнева на братята. Той държи всички пари под дюшека си и когато трябва да отпусне някаква сума, много трудно взема такова решение сам и обикновено се консултира с Учителя Петър Дънов.

Също така е председател на Младежкия окултен клас, а заедно с П. Епитропов се грижи изцяло за братския живот и всичко, свързано с организацията на съборите. След заминаването на Учителя Петър Дънов той става ръководител на новоизбрания Братски съвет до своята смърт.

От чиновническата си работа Т. Стоименов придобива ред ценни качества, които му помагат в трудното организиране на Братския живот. Той е научен да спазва законите на държавата. Като съвременник и сподвижник на Учителя Петър Дънов през всичките тези години той знае становището му по много въпроси и затова много държи да се спазват законите на държавата. Той е привърженик на законността при всяка една власт и с оглед на това държи да се направи устав на Бялото Братство. Този устав обаче не е одобрен от социалистическата власт.

Според спомените на Борис Николов Тодор Стоименов лично го предлага за следващ ръководител на Братството и в потвърждение на това му дава личния си пентаграм, с който работи около 40 години. Пред всички ръководители от провинцията той съобщава намерението си, което бива прието единодушно, най-вече заради огромния му авторитет и уважението, с което всички братя са се отнасяли към него.

Напуска този свят на 22. X. 1952 г. в един часа с диагноза сърдечен удар.

За Учителя Петър Дънов и Учението

Според спомените на Т. Стоименов, когато Учителя Петър Дънов идва в Бургас през 1901 г., той е изключително скромно облечен, но винаги чист. Обувките са старовремски, с ластици около глезените. Това е логично, тъй като по това време той не е имал средства. Отсяда в квартирата на Т. Стоименов и спи с него на едно легло, тъй като липсва второ. При П. Киров тогава не е било възможно да се отсяда поради сложните отношения, които той имал с родителите на жена си.

Т. Стоименов е на квартира в дома на един грък, който обитавал съседната къща. При едно от следващите си посещения в Бургас Учителя Петър Дънов е поканен от Т. Стоименов на вечеря заедно с други братя и сестри. Както са седнали край масата, при тях пристига разтреперан хазяинът и с плач се обръща към Учителя: „Детето ми е болно, на умирање. Всички лекари вдигнаха ръце. Ако не му се помогне, след няколко часа ще умре. Моля ти се, помогни ми!“. Той изважда от джоба си една неупотребявана носна кърпа, подава я на разтревожения баща и му казва: „Като си отидеш, сложи кърпата на лицето на детето“. Той я взема, благодари му, бързо си отива у дома и я слага на лицето на детето. То веднага заспива. Когато на другия ден се събужда, е вече съвършено здраво. Бащата отива наново при Учителя Петър Дънов и през съзвизи му благодари.

В интервю пред списание „Български бранител“ от 1939 г. на въпроса какво е личното мнение на Т. Стоименов за г-н Дънов и неговото Учение, той отговаря: „От всички мои лични опитности с г-н Дънов, когото сега всички наричаме вече Учител, от всички мои критични наблюдения за близо 40 години аз мога да кажа най-чистосърдечно, че той е Божи пратеник не само за България, но за целия свят. Той е видимият представител на невидимото Всемирно Бяло Братство, на което глава е Христос и което иде в тази епоха да въздвори Царството Божие на Земята.

Това Братство работи между всички народи с различни форми, за да се събудят и съзнаят людетe, че са преди всичко безсмъртни души, произлезли от един център – Бога, и като

схванат своя царствен произход, да заживеят в хармония със свещените принципи на Божията Любов, на Божията Мъдрост и Божията Истина. Тия принципи ще преобразят света, като внесат топлина в сърцата, светлина в умовете и благородство в душите на хората, за да бъдат те достойни граждани на това велико, необикновено Царство, което иде да се въдвори на Земята, на която ще обитават високоинтелигентни души – светещите същества на Шестата раса. Нали Христос казва: „Блажени кротките, защото те ще наследят земята!“, а за себе си казва: „Аз съм кротък и смирен по сърце“. Но от Този кротък и смирен по сърце Христос излезе най-великият революционер в полето на духа, какъвто друг историята не познава. За Неговите принципи последователите Му са отивали без страх и с любов на жертвениците.

Духът е, който дава живот, плътта нищо не ползва. Хората на плътта ще се самоизядат, а хората на Духа ще преодолеят всички препятствия, защото идеалите им са безсмъртни и имат за обект Доброто на цялото човечество. Това са работниците Божии, които носят сърце чисто като кристал, ум светъл като Слънцето, душа обширна като Вселената, дух мощен като Бога. Защото такива са, които излизат от Бога. Христос казва: „Не всеки, който ми казва „Господи, Господи!“, ще влезе в Царството Божие, но онези, които вършат Волята на Отца Моего“. И: „Господ не гледа на лице, но на сърце“. Резултатите са, които определят качеството на извършената работа.

Учението на Учителя е учение за целокупния живот, а не за формите и затова е приспособимо за целия свят и всички религии. Според мене Църквите са разсадници: цветето докато е малко, го държат там, после го преместват, докато укрепне. Така е и с душите, докато укрепнат. Затова Учението не е против никоя Църква, а е за всички религии. Животът – това е благото, дадено ни от Бога, а добрите ни резултати в живота зависят от нашите чувства, мисли и постъпки, хармонизиращи с Волята на Бога.

А щастieto и величието на един народ зависят: 1. От високия морал на отделното семейство; 2. От разумността на не-

говите общественици; 3. От проникателността на неговите държавници, защото държавниците, това са банките, в които се влагат капиталите на Невидимия свят, и от разумната им функция зависи да се увеличава или намалява кредита им или дори да се закрият, когато изпаднат в нечисти ръце.

Всяка проява си има своите дълбоки причини. Обикновеният се спира на проявата, а разумният търси да се справи с причините. Учителя учи, че истински човек е онзи, който е хармонизирал в себе си сърцето, ума и волята. Такива човеци трябва да бъдем! И един ден всички ще бъдем такива истински човеци."